

Shakin kilpailumääräykset Suomessa

Hyväksytty SSL:n hallituksen kokouksessa talvella 2015.

1. Suomen Shakkiliitto (SSL) järjestää tai antaa järjestämisluvan selolaskentaan kuuluville shakkiturnauksille ja otteluille sekä muille virallisille shakkikilpailuille Suomessa.
2. Ellei toisin ole ilmoitettu, on kohdassa 1 mainituille kilpailuille haettava järjestämislupaa edellisen kalenterivuoden syyskuun loppuun (30.9.) mennessä. Suomen mestaruuskilpailujen osalta hakuaika on puoli vuotta edellä mainittua ajankohtaa aiempi. Hakemuksessa on alustavasti ilmoitettava kilpailun tuomari, jolla täytyy olla vähintään turnausjohtajan pätevyys. Jos kilpailu halutaan FIDE:n vahvuuslukulaskentaan (elolaskentaan), on myös tämä mainittava hakemuksessa.
3. SSL vahvistaa vuosittain lopullisen kilpailukalenterin ja määrää samalla turnauksista perittävän turnausmaksun suuruuden. SSL voi erityisestä syystä käsitellä myöhästyneen kilpailulupa-anomuksen ja määrätä sille korotetun turnausmaksun.
4. Kaikki shakkiturnaukset Suomessa ovat avoimia, ellei järjestäjä ole kilpailulupa-anomuksessaan rajoittanut osanottoa.
5. Määräykset turnauksen selokelpoisuudesta ovat selosäännöstön kohdassa 3.3. Pelaajalisenssivaatimuksista säädetään erikseen.
6. Kaikkiin kohdassa 1 tarkoitettuihin kilpailuihin järjestäjän on asetettava
 - a) tuomari, joka täyttää SSL:n tuomarimääräysten mukaiset turnausjohtajalle asetetut pätevyysvaatimukset.
 - b) kilpailutoimikunta, jonka puheenjohtajan on täytettävä turnausjohtajalle asetetut pätevyysvaatimukset ja muiden jäsenten shakkitoimitsijalle asetetut pätevyysvaatimukset. Kilpailutoimikunnan puheenjohtaja toimii kilpailun johtajana ja hän tai joku muu toimikunnan jäsen toimii vajaakierroskilpailun parien määrääjänä.

SSL on hyväksynyt toistaiseksi noudatettavaksi poikkeuksen yllä olevasta: Kilpailun minimimiehitys on yksi henkilö, jolla on oltava voimassa oleva turnausjohtajapätevyys ja yksi henkilö, jolla on voimassa oleva shakkitoimitsijapätevyys.

7. Kilpailun tuomari on vastuussa siitä, että raportti kilpailusta ja kilpailun täydelliset tulokset toimitetaan määräysten edellyttämällä tavalla Suomen Shakkiliitolle ja selolaskijalle.

Kilpailuun osallistuva pelaaja ei voi olla kilpailun tuomarina eikä toimia kilpailutoimikunnan jäsenenä. Erityisestä syystä kilpailun johtaja voi antaa pelaajalle tämän suostumuksella turnauksen kulkua edistävän yksittäisen tehtävän.

8. Kilpailutoimikunta ensimmäisenä asteena ja kilpailun tuomari toisena asteena ratkaisee kaikki kilpailua koskevat valitukset ja erimielisyydet.

Jos tuomarin päätös on ilmeisen virheellinen, niin asia voidaan jättää shakkituomaritoimikunnan ratkaistavaksi, joka voi purkaa tuomarin päätöksen. Tuomarin päätöksestä valitettaessa on valitukseen liitettävä vetoraha, jonka suuruuden SSL vahvistaa vuosittain. Vetoraha palautetaan, mikäli valitus hyväksytään, ja se voidaan palauttaa harkinnan mukaan myös päinvastaisessa tapauksessa.

Mikäli tuomarin päätös puretaan, samalla päätetään purkamisen mahdollisista seuraamuksista.

Kilpailun tuomarin ja kilpailutoimikunnan tehtävät on määrätty shakkisäännöissä sekä FIDEn turnausmääräyksissä.

9. Voimassa olevia sääntöjä tai määräyksiä tai kilpailun johdon niiden perusteella antamia erikoismääräyksiä tai hyvää tapaa rikkovalle samoin kuin kilpailun tarkoitusperiä vastustavalle kilpailun tuomari tai kilpailutoimikunta voi antaa huomautuksen tai varoituksen. Kaikki kilpailussa annetut huomautukset ja varoitukset ja niiden syyt on ilmoitettava SSL:lle tulosten ilmoittamisen yhteydessä. Kilpailun keskeyttävälle tai kilpailusta suljetulle tai kilpailussa varoituksen saaneelle pelaajalle voi SSL antaa pelaajan vastineen kuultuaan huomautuksen tai varoituksen tai antaa pelaajalle määräaikaisen kilpailukiellon.

10. Jos pelaaja jää ilman hyväksyttävää syytä pois kierrokselta, hänet suljetaan turnauksesta.

Jos pelaaja keskeyttää aloittamansa vajaakierroskilpailun, merkitään hänen jäljellä olevat pelinsä hänelle häviöiksi.

Jos pelaaja keskeyttää aloittamansa täydellisen turnauksen, menetellään seuraavasti:

Jos pelaaja on pelannut vähemmän kuin 50 % peleistään, hänen tuloksensa jäävät turnaustaulukkoon (vahvuuslukulaskentaa ja historiaa varten), mutta hänen tai vastustajien hänestä saamia pisteitä ei huomioida lopputuloksissa.

Jos pelaaja on pelannut vähintään 50 % peleistään, hänen tuloksensa jää turnaustaulukkoon ja lasketaan lopputuloksissa.

11. Kaikki kilpailun pelit ovat järjestäjän omaisuutta, mutta yksitellen ne ovat vapaasti julkaistavissa.

12. Kilpailukutsussa on mainittava:

kilpailun alkamisaika (päivämäärä ja kellonaika) ja kesto

kilpailun pelipaikka

kilpailujärjestelmä

aikataulu ja pelinopeus

varsinaiset ja erikoispalkinnot

osanottomaksut

osanottajien mahdolliset taloudelliset ja muut edut

ilmoittautumistapa ja ilmoittautumisen ajankohta

13. Viimeistään osanoton varmistustilaisuudessa kaikille osanottajille on annettava tai muuten selvästi tiedotettava turnauksen erikoismääräykset, joista on käytävä ilmi kilpailukutsussa ylimalkaan esitetyt asiat tarkistettuina, kilpailutoimikunnan kokoonpano, kilpailun tuomari ym. mahdolliset asiat.

Mikäli kilpailussa käytetään vertailua sijoitusten määräytymiseen, on käytettävä vertailujärjestelmä mainittava erikoismääräyksissä. Jos turnauksessa jaetaan erikoispalkintoja, on niiden kohteet ja jakoperusteet ilmoitettava.

Voittajan ja tasatuloksen tullen valkeilla pelanneen on välittömästi pelin päätyttyä ilmoitettava pelin tulos kilpailutoimikunnalle ja jätettävä jollekin kilpailutoimikunnan jäsenelle selvästi luettavissa oleva pöytäkirja, jonka molemmat pelaajat ovat vahvistaneet oikeaksi nimikirjoituksellaan. Pöytäkirjan jättämisen laiminlyöneelle kilpailutoimikunta voi tuomita häviön ko. pelissä tai sulkea kyseisen pelaajan pois kilpailusta.

14. Pelin kulussa noudatetaan seuraavia määräyksiä:

Nopeassa shakissa toinen sääntöjen vastainen siirto johtaa pelin häviöön, paitsi FIDEn nopean shakin vahvuuslukulaskentaan menevissä kilpailuissa, joissa noudatetaan Shakkisääntöjen liitettä A.4.

Pikapeliloppuisissa normaalin tai nopean shakin kilpailuissa noudatetaan FIDEn Shakkisääntöjen liitettä G, jos kilpailun erikoismääräyksissä ei toisin määrätä.

Jos pelaajalla on mukanaan matkapuhelin tai muu elektroninen kommunikaatiolaite tai muu shakkisiirtoja ehdottamaan kykenevä laite, on se pidettävä täysin suljettuna. Jos tällainen laite äänitelee pelin aikana tai jos pelaaja käsittelee sitä, niin ensimmäisellä kerralla seurauksena on varoitus ja toisella kerralla pelaaja häviää pelinsä. Vastustaja voittaa pelin. Kilpailun erikoismääräyksissä voidaan määritellä muu rangaistus.

Muissa kohdin noudatetaan voimassa olevia FIDEn sääntöjä ja määräyksiä.

15. Ellei turnauksen erikoismääräyksissä ole toisin mainittu, niin jos kaksi tai useampi osanottaja päätyy samaan pistemäärään, he jakavat rahapalkinnot.

Esinepalkinnot määräytyvät käytetyn vertailun mukaan. Esinepalkintojen jakautumisesta on mainittava turnauksen erikoismääräyksissä.

16. Tasapisteissä sijoitukset määräytyvät kilpailussa käytetyn vertailun perusteella. Ellei vertailujärjestelmää ole ilmoitettu joko kilpailua koskevissa virallisissa määräyksissä tai kilpailun erikoismääräyksissä, käytetään:

Vajaakierroskilpailussa ensimmäisenä vertailuna Buchholz-vertailua, toisena Sonneborn-Berger -vertailua, kolmantena voittojen määrää, neljäntenä tasapisteissä olevien keskinäisiä pelejä, sen jälkeen tasapisteissä olevien pelaajien tuloksia yhteisiä vastustajiaan vastaan, sen jälkeen kumulatiivista vertailua.

Täydellisessä turnauksessa käytetään ensimmäisenä vertailuna Sonneborn-Berger -vertailua, toisena tasapisteissä olevien pelaajien keskinäisiä pelejä, kolmantena voittojen määrää, neljäntenä pelaajien tulosta vähennettynä heikoimmin sijoittunutta pelaajaa tai heikoimmin sijoittuneita pelaajia vastaan saavutetuilla pistemäärillä, sitten vähennetään seuraavaksi heikoimmin sijoittuneita pelaajia vastaan saavutetut tulokset jne.

Täydellisessä tasatulostilanteessa järjestys määräytyy kilpailun alkuhetken vahvuuslukujen mukaan niin, että pelaaja, jolla on alempi luku, on tasatilanteessa voittaja.

17. Joukkueotteluja tai -turnauksia koskevassa kilpailukutsussa on 12. kohdassa mainittujen seikkojen lisäksi selostettava ottelujen laatu ja kilpailujärjestelmä sekä kaikki joukkueen muodostamista koskevat määräykset.

Kaikissa ottelukilpailuissa on noudatettava kilpailun alussa ilmoitettua joukkueen pelaajien vahvuusjärjestystä. Varapelaajat pelaavat siis alimmilla pöydillä. Jos joukkue pelaa vajaalukuisena, katsotaan sen luovuttaneen pelaamattomat pelit.

Kun joukkuekilpailu pelataan vajaakierroskilpailuna:

Jos joukkueiden määrä on enintään 2 x kilpailun kerrosmäärä, vapaakierroksesta annetaan puolet voiton antamasta joukkuepistemäärästä ja puolet maksimipelipistemäärästä kierroksella. Jos joukkueita on enemmän kuin 2 x kilpailun kierrosmäärä, vapaakierroksesta annetaan voiton joukkuepistemäärä ja maksimipelipistemäärä kierroksella.

Luovutukset on annettava alimmilla pöydillä. Ellei kilpailun erikoismääräyksissä ole toisin määrätty, ensisijaisesti ratkaisevat kaikissa otteluissa pelipisteet ja niiden mennessä tasan joukkuepisteet. Mikäli vertailukin on tasan, niin voittaa se joukkue, jonka edustaja on korkeammalla pöydällä voittanut vastustajansa joukkueiden keskinäisessä ottelussa. Jos tämäkään ei ratkaise, jakavat joukkueet sijoituksen.

POIKKEUS: Mikäli kyseessä on täydellinen turnaus, niin kaikki ottelunsa voittanut joukkue julistetaan voittajaksi pelipisteistä riippumatta.

18. Pelaaja on oikeutettu pelaamaan alle 20-, alle 18-, alle 16-, alle 14-, alle 12-, alle 10- ja alle 8-vuotiaiden ikäsarjoissa niinä kalenterivuosina, jolloin hän täyttää enintään 20, 18, 16, 14, 12, 10 tai 8 vuotta. Pelaaja voi pelata myös ikäänsä ylemmässä ikäryhmässä.

Vaikka kilpailussa olisi erillinen nuorten ryhmä, on nuorilla oikeus pelata vahvuuslukunsa mukaisissa ryhmissä ja heidän osanottomaksunsa suositellaan olevan enintään 60 prosenttia normaalista osanottomaksusta.

19. Dopingin suhteen shakkia koskevat samat perussäännöt kuin muita urheilulajeja. Shakissa noudatetaan VALOn hyväksymiä doping-sääntöjä. Doping-määräyksiä rikkoville rangaistukset ovat kuten muissakin urheilulajeissa. Kulloinkin voimassa olevat määräykset ovat saatavissa Suomen antidoping-toimikunnalta.

20. Vaikka shakkipeli voikin päättyä tasapeliin pelaajien sopiessa niin pelin kestäessä, on pelien sopiminen etukäteen kiellettyä. Erityisesti on kielletty pelien "myyminen".

Jos shakki esiintyy vedonlyönnin kohteena, pelaajat tai toimitsijat näissä otteluissa eivät saa osallistua vedonlyöntiin.

Pelaajaa tai toimihenkilöä, joka syyllistyy tällaiseen rikkomukseen, rangaistaan liiton kurinpitösääntöjen mukaisesti.